

portionabiliter gerentes: montes quoque collesq; sunt & lapides in simili proportione, quorum quasi particula illi lapides sunt. Sardius dico, iaspis, smaragdus, & similes, quibus multo meliores illi sunt. Nihil enim boni est, quod ibi non sit.

Scholia in Cap. XIX.

Eusebius *de rebus iheropolitanae*, hoc est, de ecclesi terra diffutans, eandem fuisse Platoni & *Sacrum* scriptorum struq; testamentum fenantur, de celo nouo & terra noua, probare contum est in hoc capite. Testimonia que adducit Eusebius ex cap. 5. Matth. Gal. 4. Epi. 5.4. de Ecclesia Electorum sunt accipienda. Ecclesia autem in celis triumphantis nascitur, Platon notam fuisse tum denum credemus, cum quis nobis fidem fecerit, platonem credidisse in Iesum Christum, qui caput Ecclesia ej. & eundem Philopothum non ignorasse. *Esse Catholica Ecclesiam*, communionem sanctorum, cui peccata remissa sunt. Verum ista nemo hancenit affirmare auctor est, & nemo unquam aferuit.

Quod etiam de iudicio futuro *Hebreos* Plato sequitur. Cap. XX.

Cum etiam scriptura iudicium postquam hinc abierimus, animarum futurū dicet, & per alia multa, & per hoc non minus: iudicium, inquit, sedet, & libri aperti sunt, & antiquis dierum sedet, fluuij igneus coram eo fluebat, mille millia ministrabant ei, & decies centena millia assisterant ei. Audi etiam Platonem de iudicio dicentem, & fluuij nomine utentem, multasq; piorum mansiones, & diuersa impiorum supplicia, non alter ferre quam Hebreorum scripturam narrantur. Scribit enim in libro de *Animas*: *Tertius annis in medio iistorum exit, & iuxta ostium in latissimum incidit loci igni ardenter, ubi facit paludem mari nostro multo maiorem, aqua & limo ebul lientem: ac in turbidis atq; limos terrae circum amplexus, prope paludem Acherusiam defluit: nec ipsi permixtus, sed crebris sub terram uorticibus circumvolvulus, infra Tartarum exit. Hic est annis, quem Pyrphlegethonta nominant. ex opposito huius Stygius est quartus annis, a quo paludē Stygiū nomine fieri creditur, Pyrphlegethonti oppositus, tandem prope Acherusiam paludem ex opposito uenit. Nec etiam huius aqua cuiusdam miscetur, sed circumdata in Tartarum tandem exit in oppositum Pyrphlegethonti. Hunc portę Cocytm appellant. Hęc cum ita se habeant, cum defuncti ad eum locum deuenient, quo deportantur, primū dijudicantur, qui nam iustè & qui nam contrā uixerint: & si qui uidebuntur medio quodam modo uiuere, in uehicula scandunt sua, & per Acheronta in paludem deferuntur, ubi graui supplicio depurgantur, & postea liberati honores consequuntur secundum benefactorum suorum dignitatem. Qui autem uidebuntur propter magnitudinem peccatorum curari non posse, in Tartarum omnes deieci, nunquam inde possunt exire. Qui uero curabiles sunt, quamvis maxime peccauerint, ut puta si contra patrem & matrem extra aliud fecerint, & postea penititudinem habuerint, uel homicidio, uel alio quodam facinore contaminati, hos in Tartarum deuenire necesse est: & annuo torti temporis spacio, eiciuntur ab unda: homicide quidem in Cocytm, patris autem & matris uiolatores in Pyrphlegethonta. Cumq; ad Acherusiam fuerint paludem, clamantes uocant alii quos uituperaverint, alii quos occiderunt. Cumq; uocarint, rogant & supplicant, ut in paludem suscipiantur. Etsi exorauerint, execunt, & liberantur a malis: Sin uero non exorauerint, rursus in Tartarum feruntur, ac inde iterum in fluvios: nec prius cessant, quam exorauerint quos leserunt. Hęc enim ultio à iudicibus imponitur. Qui autem sanctitati uitæ excelluisse uidebuntur, nō sunt qui ab ista terra quasi à vinculis liberantur. Horum qui se philosophia purgant, sine labore in sempiternum uiuant, & habitations pulcherrimas conse-*

consequuntur, quas nec uerbis exprimere possibile: nec si possem, tempus sufficeret. Horum iquid gratia oī Simmias cunctis uirtutis curam oportet in hac uita gerere: optimum enim propositum est, & spes maxima. Hęc Plato. Quod autem dixit, non esse possibile uerbis pulchritudinem illarum habitationum exprimere, non ne simile illi nostro est. Non uidit oī *Esa. 64* illus, nec auris auditum, nec in cor hominis alcendit, quæ præparauit Deus amantibus eum. Habitaciones autem multas dicit, & nos multas esse apud *Ioh. 14* patrem mansiones dicitimus: Pyrphlegethonta uero ignem eternum esse quis dubitabit? *Hebreorum* enim propheta similiter clamat: *Quis nunciabit uobis, quia ignis ardor: quis nunciabit uobis locum eternum?* Et rursum: *Vermis eorum non morietur, & ignis non extinguetur.* Plato quoq; in *Tat. 1* *Esa. 66*. tarum defectos impios, non exituros inde affuerit, & piis in beatis locis in sempiternum uiucturos affirmat. *Quod uero addit, Sine labore non ne illi simile est, Vnde abeat dolor, mortor, & gemitus?* Quod autem dixit non sim pliciter, sed cum in uehicula condescenderint sua, in Acheronta amnem depellit: *quaerā nam alia uehicula denotare potest corpora, quibus assumptis, una se cundum Hebreorum scripturas uitæ retrubutio fit.*

Scholia in Cap. XX.

Ex capite septimo prophetie Danielis, in quo usq; de Monarchijs quatuor descripta est, Eusebius extremum quod uocant, iudicium abicit. 2. *Muina inferni Pyrphlegethontem, Stygium, Cocytum, & purgatorum Platonicus describit.* 3. *Subiecti iudicij de bonis, malis, medijs,* *ex parte.* 4. *De gradibus poenarum, quas damnati & alij, quibus subuenit ipsi ignoscendum clementia, subueniunt, agit.* 5. *Platonis iudicis ratiōne & felicitatem cuius erunt participes ij, qui in hac uita uirtutis studiosi & amantes fuerint, commendat.* 6. *Scripture sancte pronunciat aliquo ista omni probat, & ratiōne & vixi apud x̄i ual̄a, que condescendunt, interpretatur de corporibus refusatis à mortuis, & cum animalibus suis iterum coniuncti.*

¹ Nam terra & lapides & omnis locus ille, corrupta sunt & detrita, sicut & ea que in mari sunt, a salfagine.

Eusebii de Preparatione Evan-
gelica

Onsenionem Philosophie Platonicę, & Hebreorum sacrae scripturæ in duodecimo libro declarat Eusebius. Quo consilio id faciat, sepe admonui. Erant inter Ethnicos non pauci, qui uito Christianis hominibus uertebant, iudaicas scripture professionem. His respondens Eusebius, iniustam esse hanc querelam ex eo colligit, quod de rebus maximis, Platonis (quem Ethnici propter sapientiam magnificabant) & Hebreorum doctrinæ miranda confessio esse uidetur. Id uero ita se habere demonstrat multis argumentis, quorum primum duum est ad docendi discendiq; ordine ac methodo utriusq; communis. Alterum, id est, tertium capitum τὸν μυστικόν, quam partim historicis exemplis, partim dogmaticis, illustrat. Habent Philosophi & Philosophi, uberrimam in hoc libro materiam cogitandi & disputandi, de uiri boni ornamenti & ingenio, de legibus Politicis, & Economicis, de Providentia & alijs rebus, quarum ἀπομνησίς extat in nostris scholijs. Hęc breuiter annotare in gratiam Lectoris uisum est.

P R A E F A T I O

Nerum quoniam hoc volumen satis iam crevit, ad duo decimum librum transgressi, quae restant ad ostendam Platonicam philosophiam ab Hebreis defluxisse, conscribemus, ut multi videant non nobis solum, uerum etiam Platoni iam pridem scripturam Hebraeorum probatam esse.

Quod parere legibus, non querere rationem iuuenes debent. Cap. I.

Censet igitur sine dubitatione aliqua, leges sequendas esse, hoc modo scribens in primo de Legibus: Si quis recte Laconum aut Cretenum leges reprehendere poscit, alia quaestio est. 2 Ego autem judico optimam esse legem, que iubet, ne quis iuuenum inquirat, quemam lex praelata sit, que non. Senex autem si quis dubitauerit, principibus aut aequalibus referat, nemine iuuenum audiente. Nonne igitur multo ante Platonem diuinæ literæ fidem ceteris proposuere virtutibus cum inquit: Nisi credidetis, non intelligetis. Ac rursum: Credidi, propterea locutus sum: Vnde apud nos quoque incipientibus ac imperfectioribus qualiter secundum animum infantibus simplicius scripturæ leguntur. credendum enim omnibus est, omnia que in ea feruntur, sicuti Dei uerba uenissima esse. Illis autem, qui ad maiorem iam habitum scripturarum peruererunt, altiora petere, ac rationem singulorum quærere conceditur. Hos ludæi quasi scripturarum expatores Deuterotas appellare solebât. Poetam deinde Plato ait, Theognim ex Megara Siciliæ testem habemus, qui ait fidelem uitrum omni argento atque auro in seditione meliorem; Nemo enim integer atque fidelis, sine omni virtutis numero, in seditionibus esse potest. Quorū hæc: quia legislatorum qui à loue missus est ita, leges conscribere oportere censemus, ut ad maximam semper uitritum respicias, quam Theognim fecuti fidem, que maximè in periculis lucet, esse arbitramur. Eam non iniuria perse citam iusticiam nominare possumus. Ita Plato non irrationalem fidem, sed eam quæ uitri coniuncta est, comprobare uidetur. quod Salvator noster breuius, apertius ac diuinus posuit: Euge, inquit, serue bone atque fidelis. Et rursus: Quis ergo erit atque fidelis & prudens pater familiæ, prudentiam enim & magnanimitatem fidei coniunxit. Præterea Plato aliquantulum progressus: Certe, inquit, defunctorum anima uitutem quandam habent, qua uel post mortem rebus humanis auxiliantur. Vera enim hæc opinio est, sed nulli prolixis rationibus probati non potest. Credere autem oportet huiusmodi sermonibus, quoniam à prisca ualde uiris traditi sunt. Credendum ergo est etiam illis, qui ita hec se habere, legibus confirmant. Sic certe de Hieremias traditum fuisse ludæi contendunt, Machabæorum liber retulit, uisum ipsum suisse post mortem orare pro populo.

Scholia in Cap. I.

Quemadmodum Philosophorum facile princeps Plato, leges in Repub. bene constituta, à nemine in dubium vocandas esse censuit, quod bonas leges religiosè obseruare preflaret, quam siue pulose excutere ad uitium reperiare: Ita Hebrei eos qui doctrinam sacra discere solebant, fidem abibere sacrosanctis Dei legibus, & oraculis nequam in scirpo quod aiunt nobis quærere, inferunt. Aperte enim ut præclarè dicit Beatus Augustinus, fides intelligentie ianuæ quæ infidelitas recludit. Fue it ergo uitri quæ persuasum, addicentem oportere credere. 2 Elementa doctrina prima radioribus, folia

LIBER DVODECIMVS.

249

dum autem cibum cœliſtis doctrine, doctioribus, olim quidem Hebrei nunc vero Christiani, tradere bono sani consilio, confueuerunt, ut omnibus satisficerent, habita in singulis ratione ingenij & capiſtus.

3. Fidem cum prestantissimis virtutibus prudenter & bonitate coniunctam usq; ad capitulo finem probat. Hec omnia iaco exponit Eusebius, ut Platonis & Hebraeorum de his omnibus confessionem, demonstrat.

1. Duodecimus liber Euangelice preparationis, hic tandem ea que prioribus defuit ex Platone suppeditabit: initium autem sumam ex defensione eorum que à multis contra nostram fidem obiecta sunt.

2. Sed una noce & uno ore omnes confessore, quod omnes ritè scripte sint. Quid si quis alter dicat, non nolle id audire.

3. Hunc autem dicimus in bello difficulti meliorem illo multò esse, quanto melior est iustitia & temperantia & prudenter, si cum fortitudine conspirat.

4. Fidelis] Aperit itaq; in his ostendit se non probare fidem irrationalitatem, sed eam que virtutis bus coniuncta sit, ut sunt prudenter & bonitas.

Quod commode per fabulas adolescentibus maiora tradenda sunt. Cap. II.

Primùm deinde, inquit, pueri fabulas tradimunt. 1 Fabula tertiæ est, ut breuiter dixerim, falsum quiddam, quamvis & uerum esse possit. Fabulis autem prius quam gymnaſijs pueri exercendi sunt. Haec Plato, ludæi autem re ipsa scripturæ historiam simpliciter, quasi fabulam adolescentulæ trahere solent. Cumq; non magis atque quam habitu scripturarum creuerint, altiora & latentia dogmata per 2 Deuterotas docent. Maximum deinde, ait Plato, in omni opere principium est, praesertim in iuuenie atque tenero, tunc enim præcipue animus formatur, & quicquid dixeris, facilius ingressum infidet. Quare non quascunq; fabulas, sed probatas ac utiles à matribus atq; nutritibus tenellis puellis infundant, quascunq; iam adulos prouectosq; retinere non erit inutile. Haec multo ante Platonem ludæi obliterabant. Qui enim sancti spiritus gratia discernere de spiritibus poterant, dicta & scripta diligenter examinabant: & qua aliena videbantur à ueritate, sicut pseudo-prophetarum libri, reprobantur. Scripturæ quoq; sanctæ historias parentes & nutrices tenellis pueris infundere solebant, ut eis facilius, cum uiri essent, uterentur.

Scholia in Cap. II.

Quæ fuerit docendi ratio Platonis probata, & apud Hebreos usitata, sic uis exponit. Operæ prætium uidebatur Platonis, pueros ep̄ uiriles & pueras, adulos & uiriles, crudire. illa ludæi non probo, quod Eusebius hilarius ueteris Testamenti, tanquam fabulas, pueris Hebraeorum inculcat putauit. Ut deinde quodam abuso historia sacra, nec eam maioris, quam Apologos Alcinij, scilicet non tam decti orationes, x̄c p̄ fabulis nagijs, poetarum conferre historiam ueritatis & sapientie plenam; & a Spiritu sancto dicta atque Non enim orationes pueris pueris, sed uerbo ueritas nobis, cuius agit spiritibus sanctis, cuius oraculorum tanta est evidens, ut ne apex quidem corundum, pueris aliiquid contineat.

1. Oratio autem duplex est, Vera et falsa, nutritiæ autem institutio facienda: sed primè in falsis. Itaq; primò pueris fabulis tradimunt.

2. Deuterotas] per eam quam ueritatem uocant & orationes.

Cap. III.

Plato autem in Georgia: Audi sermonem, inquit, quem tu fabulosum dices, ego vero uerissimum arbitror. Et post pauca: Qui uerè sanctæ uitæ, eum postquam mortuus fuit, in beatorum insulas profectum absq; illo in eommodo summa in beatitudine uiuere. Qui uero iniuste atque impie,

Q. 5

eum

eum in atrocissima proficisci supplicia, quae Tartarum appellant. Et post paucis: Nudi autem mortui iudicantur, & iudex ipse nudus est, quia defunctus, & animo animum perspicit ab omnibus derelictum cognatis, ac certe, ris quæ hic habebat, ut iustum iudicium sit. Et subiicit: Hec sunt à Callicies, quæ ipse audiuit, & uera esse apprime credo. Ex his autem sermonibus tale quid ipse mecum ratiocinari soleo, nihil aliud mors mihi uidetur, quam corporis atque animæ dissolutio, quæ postquam disiuncta fuerit, retinet utrumque habitum suum, quem homine uiuo habuerat. Nam corpus si magnum erat uiuo homine, & mortuo quoq; magnum: & si pingue, pingue quoque postquam anima deceleriter, aliquo tempore manet: & si cicatrices uulnerum habebat uiuens, aut ossa quædam fracta, uel membra trunca, eodem modo profecto se habet post mortem, anteaquam omnino corumpatur. Si militer & in anima postquam denudata corpore fuerit, habitus omnes in quibus exercuit passiones & studia inesse perspicuntur. Cū igitur ad iudicem anima peruenierit, ueluti ad Radamanthum Asiaticum, confessum iudex etiam si regis magni anima esset, in ea perspicit uulnera & cicatrices iniuriarum, quas singulae operationes animæ impreserunt. Videt tortuosam omnia falcatæ atq; superbia: cognoscit nihil ibi esse rectum propter licentiam, delicias, contumelias, incontinentiamq; in uiuendo: cernit omni turpitudine animam esse repletam. Quare rectâ ad carcerem tartari immittit, ubi sup pliçis torquetur, ut aut ipsi purgati meliores siant, aut exemplo suo alijs morti formidine cruciat, & peccando deterreantur. Purgantur autem quicunque curabiliter peccarunt doloribus, & hic uuln. & apud inferos mortui. Non enim aliter possibile est impresas uitiorum detergi maculas. Qui uero maximè iniuriantur sunt, ac incurabiliter peccarunt, nulla his unquam utilitas accidere potest, quia incurabiles sunt, sed alijs exemplo suo iuuantur, ex quibus ego Archelaum fore, & similes i tyrannos non dubito. Reges enim propter peccandi licentiam, omnes penè scelestissimi sunt. Tefis est Homerus, qui reges atq; tyrannos apud inferos in semipernitum cruciati asterit, Tantalum, Sifypnum, Tytiuum, Therliten, aliosq; confimiles. Privatos autem homines, nullus unquam scripti, perpetuis, tanquam incurabiles apud inferos cruciabitur detineri. Quare feliciores certe sunt priuat principibus: Nec tamen prohibet aliquem bonum uitum principem esse, sed cum arduum atq; difficile sit in magna peccandi licentia seipsum contineare, magna laude dignum est à Callicies, paci tamen inueniuntur. Vnus de his, qui potentiam habuerunt, Aristides Lysimachi uirtute präclarus fuit. Ut ergo diximus, atrocissimas uitiorum ferentes in anima cicatrices à iudice in poenas mittuntur. Quum autem ab omni cicatrice peccatorum deterret uidebit animam, nec quæ sit, nec unde fuerit, quærens admiratus, ad beatorum infusis misit. Hæc eadem etiam Aeacus báculum habent, sicut & Radamanthus iudicat. Minos autem aureum sceptrum tehens, solus detinet, utriusq; iudicium considerans. Ego igitur à Callicies, has rationes uerissimas esse credens, nihil aliud considero, quam quomodo mundissimo animo ad iudicem accedam, ac ideo neglectis humanis honoribus, conabor te uiuendo quam optimus fieri. Obscuro autem ceteros omnes, & te ipsum ad hunc calcem uitutis curriculo tende, turpisimum enim est, si tibi ipsi in illo iudicio nullo modo prodeſſe poteris. Hæc forsitan fabulose tibi quasi ab anu quadam dici uidentur, ac ideo spernis. Non es etiam autem mirum, hec à te sperni, si diligenter querentes, meliora uerioraque illis inuenire possemus. Nunc uero cum sitis tres Græcorum omnium sapientissimi, tu, & Polus, & Gorgias, non poteritis tamen uere dicere, quod oporteat alia quadam nos uitæ quam ista uiuere, quæ illic etiam plurimum conductit. Omnia enim alia facil

Purgatoriū
Platonicum

Reges raro
faluantur.

Aristides.

facile redarguntur. Hic uero sermo firmus atq; stabilis semper manet. Quare cauere magis debes ne lædas, quam ne lādaris. Omnes enim studere debent, non ut boni uideantur, sed ut & publicè & priuatim boni sint. Plato igitur Aeacum, Minoem, Radamanthum defunctorum iudices constituit. Diuina uero scriptura ipsi Deo iudicium attribuit, qui singulis secundum opera sua redditurus meritum est.

Scholia in Cap. IIII.

Platonis sententiam de Bonorum felicitate, que hanc uitam consequitur, & improborum pœnæ, ex Gorgia desumptam, initio exponit, & eandem corporum ēgij in hac et altera uita posse affirmat. Paulus Apolophilus de corporibus resurgentibus 1. Cor. 15. scriptis in hunc modum: Seminatur in corruptione, resurgit in incorruptionibitate; seminatur in ignominia, resurgit in gloria; seminatur in infirmitate, resurgit in potestate; seminatur corpus animalis, resurgit corpus spirituale: Est corpus animal & est corpus Spirituale. Et alibi idem Apostolus affirms, Christum nostra corpora conformia facturum ipsius gloriosum corpori. De Platonicis purgatoriis, in quo purgantur a peccatis nonnullæ saudabiles anime, de penis corum qui atrociter sceleris perpetraverant, nec per purgari possunt, ex sententia eiusdem Platoni multa subiicit, Privatos homines, Tyranni, hac in parte feliciores esse, Plato censuit, quia maxima illorum pars beatitudine illa perficiatur in Elysii campis, uero in Tartaro dent pœnas in perpetuum, que calamitas consequitur eam, que à Poeta his verbis est descripta.

Ad generum Cereris sine cede & sanguine pauci

Defendunt Reges & siccæ morte Tyranni.

Illi autem Platoni eliciuntur homines diffiniti, de uita & morte sua, uellem omnes eos diligenter expendere, qui uerbis se Christianos esse professentur, scilicet autem totaq; uita negant. Verba Philosophi p̄t etatis plena, hec sunt: οὐδὲ μὴ ἐν τοῖς κακοῖς λέγεται τὸ τέλος τοῦ λόγου πέπεσματι, οὐδὲ συντὸν ὀποῖον μετεπέστρεψεν τὸ τέλος τοῦ λόγου πέπεσματι, οὐδὲ τὸ τέλος τοῦ λόγου πέπεσματι τοῦτο τοῦ λόγου αὐθικάντων, την ἀληθείαν τούτου, τερπόσομα τὸ τέλος, οὐδὲ τὸν θύμον, Βεβλέσθε μὲν καὶ ζῆτε, καὶ οὐδὲ τὸν ἀποθνήσκων, ἀποθνήσκετε. De uero pietatis studio & fructu omnium uerisimile Paulus Apolophilus de seipso loquens, Certamen inquit, bonum certavi, cursum consummavi, fidem seruavi. Quid superest, resposita est mihi iustitia coronæ, quam reddet mihi Dominus in illa die, qui est tuus iudex non solum autem mihi sed & omnibus qui diligunt aduentum ipsius. Hac uero fidei uox est: sic illa Platonica legis nature.

Quod non in omnes efferenda sunt ueritatis dogmata. Cap. IIIII.

Caveas, Plato inquit, ne rudibus hæc omnibus committas. Hi enim nihil magis quam has utilissimas narrationes derident: quemadmodum econtra ingeniosi ac sapientes nihil magis admirantur. Quare cum eis saepius hæc narrantur crebro audiendo, uix tandem ut aurum multo labore purgantur. Et apud nos salutaris ille fermi dict: Ne detis sanctum canibus, Prudentes uero ne proieceritis margaritis ante porcos. Et illud, Animalis homo non per rifigerunt caput ea que Dei sunt. Stultitia quippe illi sunt. Sic & diuina scriptura res mysticas ad multos efferendas prohibet, apud quam primum Moses scribitur recessisse prefectoriam. Alium enim, inquit, supplico Domine, qui hoc onus ferre positis, mittere uelis. Saul etiam occulta se dicitur, ne regnum suscipiet. Hieremias quoque recusat se fertur. & Plato similiter confulit, dicens: Propterea zō Thrasimache, ut modò dicebam, nemo sponte ad gubernandum rem publicam accurat.

Scholia in Cap. IIIII.

Quemadmodum Apostolus Paulus, radioribus lat. doctrinæ celestis, doctrinibus solidum eiūdūm doctrinæ cibum, se dedisse proficietur 1. Cor. 2. Ita Plato hæc sua mystria nequaquam ubiq; & omnibus inculcanda & tradenda esse censuit. Habenda enim captus cuiusq; ratio est, in illa præsertim institutione, de rebus diuinis & cultu Dei.

I Cuius particeps secundum rationem uiuit qui illa caret, domum perdit & in benem.

2. O Thrasimache

² O Thrasimache certum est, quod nulla ars, neq; geminatus sibi utile comparat, sed quod ante a die xi, ei quod sub domino est preparat & imperat.

De iure iusto secundum Platонem. Cap. V.

A Dhæc cum Hebraorum prophetæ contumelias omnes atq; pericula
la subeunda propter uitatem & ueritatem conclamant, confitentia
Plato in secundo de Republica scriptit: Non ut videatur, inquit, iustus gene-
rosus uir qui iusticiam colit, sed ut sit. Si enim quis iustus uideatur, honores
quispiam nanciscitur, incertum fit utrum propter uitatem, an propter ho-
nores iusticiam sequitur. Sed fingamus, ut cum neminem unquam laferit,
iniustus uideatur. Si ergo sic affectus, nullo periculo, nullo cruciati a uitatu-
re remouetur, tunc tunc iustus atq; generosus est. Hæc Plato uerbis, quæ re
ipsa iusti uitæ apud ludicos compirobarunt, qui tanquam iniqui, alij lapidi-
bus, alij gladio, alij alio modo necati sunt: capraron atq; ouium bellibus in-
duti, rebus penè omnibus egentes, in desertis errantes, in montibus & spe-
luncis & terræ cauernis. Apostoli etiam Saluatoris nostri maxima pietate
1. Cor 4. & iusticia uiuëtes, malefici multis uiidebantur, quare spectacula facili funs
mundo, & angelis & hominibus, elutientes, siuentes, nuditate ac uerberi-
bus laborantes, ut ait Apostolus. Sed iniuriam, ut ipse addit, passi, benedic-
tebant, persecutiones magno ferebant animo: turpi affectu fama, afficientes
ad uitatem exhortabantur: & quasi quisquis orbis reputati, gaudebant:
& usq; ad hæc tempora generoli martyres ubiq; terrarum non ut uidean-
tur, sed ut sint pñ atq; iusti, multo plura majoraq; quam Plato uerbis expre-
fit, ut ipsa patiuntur, uincit uerberibus, afficti tormentis, atq; ecclæsi crucia-
ti. Et demum post multos diuersosq; dolores crudelissimo genere aliquo
mortis consumpti. Quibus similem apud gentiles aliquem nunquam in-
uenies, ut non iniuria de nostris præclaris unitis, qui pietate ac uera iusticia
perfuerunt, Plato illa perspicuisse uideatur.

Scholia in Cat. v

Hebrei ueteres & Plato magno consensu fatentur, eum denum esse virum bonum & generosum, qui non uult uidetur tantum, sed esse bonus studio habet & preter meritum pro improbo habuit & exorsus ingenti & excelsio animo odio, obtristatione, persecutioe & omnia aduersa, sicut & superat, cum ut Aristoteles recte dicit, aduersis τε κακοῖς precipue luceat.

Quod etiam de serpentis fraude Mosem Plato sequitur. Cap. VI

C Vm Moses, ineffabilis quadam ratione, in principio creationis mundi, paradisum quendam a Deo plantatum dixerit, hominemq; ibi a serpente per mulierem deceptum narrauerit, aperte Plato commutatis nominibus, in Symposio allegorice similis posuit. Pro paradiso enim Dei, hortos louis appellauit, pro serpente deceptione^q ipsius paupertatem insidiantem posuit, pro uero autem primo, que Dei consilium atq; prouidentia quia superuenie natura filium produxit, Consilij filium Porum nomine posuit. Cumq; Moses in ipfa constitutione mundi factum hoc dixerit, cum Venus facta esset, id acciduisse Plato narravit. Verum allegoricē propter pulchritudine mundum appellans. Sed terba eius haec sunt: Cum inquit, facta esset Venus, & alij dij & consilij filius Porus, in coniuitum conuenierunt, & post eam Inopina tanquam mendica ad fanum domus ubi coniuebant accessit. Porus autem nectare superatus (nondum enim uini usus inuentus erat) in hortos louis ingressus, grauitate dormiebat. Inopina uero propter indigentiam ad insidiandum parata, ut ab eo liberos susciperet, aptud eum accusabat, & hoc dolo Cupidinem a Poro concepit. His Plato allegoricē illa Mofatca uoluit significare.

Scholes

Scholia in Cap. VI.
F Abulam Platonican allegoria turpi Fucatam, Eusebii cum narratione Mosaica de lapsu Ad confessit, ut eadem que Hebrei olim, sensisse Platonem ostendat. Quem usum habent eius modi ex yretois. Narrationem sacrosantiarum, & fabularum Ethnicarum, non video. Non quidem me si quis Apostolum, ex Arato, Menandro & Epimenide quedam ueluti emblemata suis exhortationibus alisperit; Verum raro, sobrie, & magno confito, id ab eo factum competit. Et aliud est sententiam uel legem naturae, uel ab experientia communis proficiat, ac ueritatem usq[ue] nomine commendabilem, inservere seu scripturaliter est Ethnica doctrina & sacrosancte Theologie, comparationem insuffit, et Platonica dogma a propre equiparare mysteriis diuinis reuelat. Sanè si quadrata rotundis aquilas simus, ut tunc & tenebra non se inuenire distant; Et si nihil inter nos & scilicet: tun libenter abu Platonicas fabulas & allegorias, cum Mosaicis hiisq[ue] conferti possit. Non damno Philosophiam Platonis. Et ea que de Repub. de Oeconomia, de his utilibus ad uitam rebus preclaris ab eo scripta sunt, sed eius de rebus diuinis ut *ad eo Nostray*, Corifianis hominibus fugientibus, & neutrigi; cum fidei nostre mysteriis conseruandam, censio. Pugnat enim inter se sis *Pro* & *Contra* hec doctrina tun genera, exceptius quis que a legge nature eductus, recte Plato dixit.

Quomodo Plato quasi ioco ex uiro sumptiam mulierem scripsit. Cap. VII

PRæterea Mose dicente, Adæ autem non inueniebatur coadiutor similius eius. Immisit ergo Deus soporem in Adam. Cumq[ue] obdormisset, tulitum de costis eius, & replevit carnem pro ea: & adficiavit Deus costam quam tulerat ab Adam in mulierem. Cum non intellexerit Plato quo sensu id dictum est, quia ratiō Mosaica omnia fuerat admiratus, noluit omnino præterire. Itaq[ue] Aristophani comico, qui etiam rebus hominis illudere solebat, orationem in Sympolio attribuit, dicens: Oportet primum uos natum humanam & passiones ipsius praedicere. Prisca enim nostra natura alia erat quam nunc est. Non enim duo genera hominum, ut modò, sed tria fuerunt. Ad masculū enim atq[ue] feminām, tertium etiam aderat utrīsc[que] commune, cuius rei nomen solum modo relīctū est, res uero penitus perīit. Nam **Duo sexiū** Androgynum tunc re ipsa & nomine ex utrīsc[que] male scilicet atq[ue] feminā, in una Pers[one] confabat. Iste cum aliquantulum, ut Aristophanes solebat, illuſterat, subiun̄ sona. git dicens: Hac lupiter dixit: & incidebat homines medios, & Apollini ius- sit partes incisorum ita coniungere, ut facies ad casuram terteretur.

Scholia in Cap. VII.

Ridicula Platonis fabulam, de Primi hominibus, & Androgyni sectione, recenset Eusebius, & rem narrationis de creatione Heue respondere, affirmat. Quia si dicamus, Satanam cuiusmodi fabulis, velut sarcasmis, irridere voluisse, scimus historiam de ortu primorum hominum: ubi scire ita uidetur. Non est autem ferendum, ut quod *xerxas*, & sapientes huic seculi protulerint, id nos uelut *magistrorum* cum historijs facius excusemur. Valenti illa somnia, nos excusemur ea oracula que *tau tau* dicitur, & *tau tau* dicitur & firmant. Vi sepe confusa hec narratio occurrit apud Platonem, & Diogenes Siculum ex aliis, qui libi ignorantium primorum hominum historiam literis mandare conseruant, ne suam ignoranciam agnoscere viderentur. Ita ex diametro pugnat cum Geneceos historia, & cum eas causam revindunt inde est.

De prima hominum uita. Cap. VIII.
Cum Moses primam hominum uitam in paradiso Dei nulla te indig-
tem, quia diuinam asserat, omniaq; sponte à terra producta, nudosq;
fuisse conseruit, audi quemadmodum ea ipsa Plato Græce conserpuit: Dè-
us inquit palcebat eos, sicuti nunc homines nonnulla animalium genera:
nulla tunc erat res publica, nec liberorum procreatio. A terra enim homines
emergebant, & hæc omnia quæ modò sunt habentes, magna optimòq;
copia fructuum facilimè atq; optimè uiuebant, quos non culta, sed sponte ter-
ra edebat: i nudi sine aliqua erant molestia: uicissitudines enim temporum
summa tempeste connectebantur.

Scholia

Scholia in Cap. VIII.

Deuita, Politia, Oeconomis, aribus, agricultura primorum hominum, que Moses memorie probanda non est. Vi igitur neutus dixit: *εἰς δὲ τὸν ἡμέραν τοῦ ματιάλογίας οὐκέντας* recte dicimus. De sanis immortales gratia agenda sunt, quod sacre primorum hominum historie thesaurum, nobis, Mozen, Prophetes & Apostolor, uelut per manus dare uoluit, ne ignari essemus ueteris historie.

* Nudi & sine lectis in foribus plerumq; agebant. Nam tempus, erat illis non molestem. Moles autem lectis habebant, crescente ipsis ex terra gramine copioso.

Quod etiam collocutionem serpentis & Eae fecutus
est. Cap. IX.

Prudentiorem omnibus bestiis terræ serpentem fuisse, & sermonem eius uicissim cum muliere habatum, Mozes scribit, quam rem quomodo Plato narravit, non est alienum audire. Qui Saturni temporibus erant, inquit, tanta uirtute pollebant, ut non cum hominibus solum, uerum etiam bestiis oratione uti possent. Sed non ad philosophiam, & inter se, & cum bestiis hac uirtute utebantur, diligenter scrutantes de singulorum natura ad accumulationem prudentiae sed cibo atq; potui tanquam helluorum continue inharentes, fabulas fecerunt & cum bestiis tales conferebant, quales modo de ipsis narrantur.

Scholia in Cap. IX.

Serpentis & Heue colloquium, descripsit Mozes Gen. 3. Platonica fabula de hominum & Animalium brutorum confabulatione, eiusdem farina est, cuius superiores de tous horis, & uita primorum hominum. De rebus sibi ignotis, qui potius Plato pronunciare, cum es ueritatem in iustitia deineret?

Quod diluvium mentionem fecerit Plato. Cap. X.

Moses inscribendis legibus antiquitate magna pro exordio usus, uitas hominum & diluvium narrat: & uirtutes atque delicia nobilissimorum uitiorum, qui post diluvium fuerant, diligenter exponit. Nam perutilem hanc historiam legibus futuram iudicauit. Hunc scribendi modum in legibus Plato imitatus est: his primordiis enim legi antiquitate uitiorum & diluvii mentione facta, uitia etiam, qua post diluvium fuerat, explicare non renuit. An, inquit, igitur priuici sermones ueris nobis uidentur. Qui nam multis pestibus atq; diluviis homines ita perisse, ut paucissimi reliqui sint. Valde inquam hoc uerisimile cunctis uidetur. Intelligentem est igitur eos qui nunc effugerunt montanos quosdam fuisse in cacuminibus altissimum montium habitantes, a quibus postea homines multipliciter sunt. Quare necesse fuerat artium disciplinaeque ciuilis imperitos fuisse, ac ab omnibus ambitione, habendiisque cupiditate, ceterisque uitij, quæ in ciuitatibus maximè sunt, liberos. His talibusque latius narratis, uitas hominum, qui post diluvium fuerunt, exposuit. Deinde ad Gracorum antiquitatem descendit, ut ab Hebraeorum Moses. Eorum igitur meminit, qui præclaræ facinora in Troia fecerunt. Disciplinam Lacedæmoniorum ciuilem non prætermitit. Persarumque quo uitias, tam eorum qui recte, quam eorum qui perperam uixerant nobilissimorum retigit. Et post historiam huiusmodi legum positionem aggressus est, adeo etiam in his Moysi doctrinam admiratus est.

Scholia in Cap. X.

EAd methodo in legibus, uitis illustris uitiorum, catastrophis & alijs rebus memorabilibus describens, usum esse Platonem, qua Mozen, qui seculis aliquot Mozen precepit, ostendit in hoc capite Eusebium.

Scholia

Quod Plato à pietate in Deum leges exorsus est, ut Mozen. Cap. XI.

Cum Mozen uniuersas leges suas disciplinamq; uiuendi à pietate in Deum dependere uoluerit, ac ideo à creatore omnium initium librorum suorum fecerit, & res humanas à diuinis dependere docuerit, ipsasq; diuinis ad Deum creatorem omnium retulerit: opera precium est considerare quomodo Plato eum diligentissime sequens, Cretensem ac Lacedæmoniorum leges incusat: Mosaicam uero legem aperte probat sic in primo de Legibus dicens: Cretensem leges hominibus Graecis non sine causa maxime conferunt: ita enim recte polita sunt, ut utentes eis cum omni bona inde consequantur, felices sint. Dupliciter autem bona dicuntur: alta enim humana sunt, alia diuinæ: dependent autem à diuinis humanæ. Diuinis igitur que maiora sunt suscepisti, minora etiam possidentur. Illis autem spretis, utrisq; ciuitatis priuatū. Minorum uero primum est sanitas: deinde pulchritudo: tertio gradus boni uires ad cursum, & ad alios corporis motus: quartò diuinitas, quæ non esse sunt, ut vulgo dicitur, si prudentiam sequuntur: quæ quidem prudentia diuinarum rerum prima est, deinde post mentem temperans animas habitus. Ex his duobus fortitudine adhibita, iustitia tertio emergit: & quartò fortitudo, quæ omnia natura rebus humanis anteponuntur. Quare oportet, ut legis lator hunc ordinem sequatur. Deinde mandandum ciuibus ut ad hæc respicientes operentur. Humanæ enim ad diuinæ hæc uero ad principem intellectum referenda sunt. Et post pauca: Omnibus istis legislator custodes præficiet eos qui prudentia & uera laude gaudent: ut intellectus hec omnia moderatione atq; iustitia coniuncta, non autem diuinitas, aut ambitionem sequatur. Que omnia in Legibus Iouis & Apollinis Pythijs, quas Minos & Lycurgus composuerunt, esse uidebitis. Patent enim his, qui artificio & exercitatione legum peritiam habent: carteris uero nullo pacto. Et à nostris dictum est: Querite primum regnum Dei eius iusticiam, & cetera adiacentur uobis. Moles quoq; multo prius à diuinâ doctrina facta principio, & uiuēdi disciplina ad illa relata, omnibus principes atq; custodes Dei sacerdotes præfecit, uitos scilicet iustos, prudentiae ac uerae laudis amatores.

Scholia in Cap. XI.

Plato, Mozen (si Eusebium creditus) fecutus leges & politias, à pietate erga Deum dependere, censuit. 2. Bona in hunc modum idem Philoſophus diuifit.

	1	ὑγεία, Sanitas.
τὰ μὲν ἀνθρώπινα,	2	καλός, Forme elegantia.
καὶ λατέρων	3	ἴγος αἱ τε φρέσιαι, λατέρων τοῖς ἄλλας πάσας κινήσεις τοῦ σωμάτος. Robus corporis.
Διτία δὲ γυναικῶν	4	πλεῖστος τοῦ τυφλοῦ, ἀλλ' οὐδὲ βλεπουσῶν περιέμενης φύσεως. Ores.
Duplicata sunt		
Bona		
	1	φρέσιστος. Prudentia.
γυναικῶν	2	σωφρόνη ψυχὴ τε καὶ εὐεργετική. Temperantia.
Alia diuina & ma-	3	δικαιοσύνη. Injustitia.
xima	4	ἀνδρεία. Fortitudo.

3. Quoniam autem, singula haec bona, referenda sunt, Plato hisce uerbis indicat: τὸ ταῦτα τὰ μὲν ἀνθρώπινα, τὰ δὲ γυναικῶν ταῦτα, εἰς τοὺς ἄλλας πάσας κινήσεις τοῦ σωμάτος.

4. Post

i. Post haec in puerorum generatione, educatione, sive masculorum, sive femellarum, iuuenium & senum, usq[ue] ad senectam curam rectam habere oportet.

Quod à pueritia in legalibus pietatis exercitijs pueri exercendi sunt. Cap. XII.

Consulo igitur, ut ab inveniente pueritia, inquit, ludendo atq[ue] studiendo rebus tamen semper congruentier, has res pueri percipiunt. Hoc enim modo in bonos viros euident. Si enim agricolam quandam aut adscitatem probum fore desideramus, eum in tenera etate ludentem, pueriles quodam domos aedificare iubebimus, aut instrumenta quodam agricultura fabricare: que quamvis inutilia sint, ad imitationem tamen utilium, uerorumque instrumentorum non parum conferunt. In omnibus enim etiam ludendo conari debemus, ut puerorum studia & cupiditates eò uertamus, quòd in alimento pueris peruenire desideramus. Caput autem do circa infantinum alimentum ut trahantur est, quod ludentium animum ad expetendum illud adducet, quo in uirili etate ipsos uti debeat. **i.** Multo breuiter Moshe atq[ue] dilucidius: Et erunt uerba haec, inquit, qua ipse tibi hodie praecepio in corde tuo, & in anima tua, & propones ea filii tuis. Quod ex p[re]fata confuetudine ad hodiernum usq[ue] diem diligenter ludia conseruant. In secundo autem Legum: Disciplinam, inquit, appello uitrum, quæ puerorum animos contineat potest: uoluptas enim & dolor, amor & odium quam recte fieri potest, ante quam ratione moueantur in animis eorum fluunt: ut facilius, cum ad ratione cinandum peruenient, contineant ratione omnia peragant, quorum convenientia virtus perfecta est. Aſſueſcant ergo à pueritia dolore ac uoluptate recte moueri, ut à principio, usq[ue] ad extreum uite oderint quæ odifice optere, & ament quæ amanda sunt. Sed multo ante David, quæ odio inſeuenda, & quæ amanda sunt iuuenibus & proiectis similiter declarauit, dicens. Venite filij, audite me, timorem Domini Docebo uos. Quis est homo qui uult uitam, diligat dies uidere bonos? Prohibe linguam tuam à malo: & labia tua ne loquatur dolum. Diuerte à malo & fac bonum: inquire pacem, & sequere eam. Et Solomon: Audite filij inquit, disciplinam patris: legem & meam nolite obliuisci. Etrurus: Viam impiorum non ingrediari. Innumerabilitas huiusmodi factile in scriptura inuenies, quibus adolescentes atq[ue] proficiunt ad pietatem exhortantur.

Scholia in Cap. XII.

Mosis preceptum, de lege pueris inculcanda, Plato quoq[ue] comprobauit, cuius hec uerba sunt: Μέλεγεν γὰρ φίλοι τῷ στόνῳ ἡγεμόνῃ καὶ αὐτὸν ἀπέδητο μὲν αὐτὸν τοῦτο, τὸ τὸν αὐτὸν τῷσιν εἰστιν μελετῆν τοῦτο τε καὶ σπουδὴν τοῦτο τὸ τῷσιν μελετῆν εἰστιν τῷσιν τοῦτο. **2.** Camq[ue] illa etas uoluptate & dolore precipue moueat, aſſueſcendi sunt pueri à teneris unguiculis, ut dicant odifice oīo digna, & amare, que sunt amanda. **3.** De institutione sancta, pronunciavit aliquot ex Psalmo 3. & libro Proverb. Solomonis in fine annedit, ut modis ualde ἀγαθῶν eandem sententiam tum Hebreorum tum Platonis, sūſſe, constet.

1. Capit eruditonis dicimus rectam educationem, que ludentis animum maxime in amorem rapit eius rei, quæ oportet habere eum in uirtute rei perficere eſſe uelit.
2. Audite filij disciplinam patris donum enim bonum donabo uobis, legem meam nolite excludere.

Quod diuinarum rerum imagines hec inſcripione Plato putabat. Cap. XIII.

Exod. 25. **D**iuinis oraculis Moſi dictum est: Facies omnia secundū figuram q[uod]a tibi monstrata in monte est. Id Apostolus latius exposuit, dicens: Vm bra exemplumq[ue] coeleſtium legalem cultum fuisse. Apertissime namq[ue] Moſaica uniuersa, tanquam umbra ac symbola coeleſtium sunt. Nunq[ue] t[em]p[or]e au- di quem-

di quemadmodum Plato in sexto de Republica hunc locum immixtus est: Deo, inquit, & mundo ueru philosophus loquens, mundus atq[ue] diuinus quantum potest efficietur. Si ergo necesse fuerit, quæ ibi uidet in mortibus hominum & priuatim & publicè ponere, ut nō modo seipsum, uerum etiam alios per illa consumet, putas ne modeſtia, iuſtitia, & omnino uirtus uirtutis improbum magistrum futurum: Minimū, inquit. Sed multi uidelicet parum nobis credunt, dicentibus non aliter posse feciſcem ciuitatem fieri, niſi p[re]dictores illi eam depingant, qui diuino exemplari ad pingendū utuntur. Imo credent, inquit. Sed quis est modus p[re]dictarū? Quali tabula in quā ciuitas & mores hominum primū, quod omnium difficultatum est, mundi, puriſq[ue] faciundi sunt, non enim prius scribenda sunt leges, quām mundam feceris ciuitatem: deinde formula disciplinæ scribenda depingendaq[ue] est.

Scholia in Cap. XIIII.

Quænamdmodum Moſi lebouah precepit, ut Tabernaculum, uasa, arca, eandelabrum, & alia (quæ, ut ait Apostolus, una cum ceremonijs suis erant oīo). & a[ll]at[er]q[ue] aut[em] iuuenia futurū honorū) ad eum modum adornaret, ut esset conformis schemati quod in monte uiderat: ita Plato de Repub. recte inſtruenda differens, uult urbe prius probè à ueriori sordibus repurgata, leges firri & Politiam, quæ habeat diuidit, & id est quæ ūtiora dicit, constituit. Tu, si plura ea de lege cupis, Thomae Mori utripiam evolute. Non libet autem scrupulosè excutere, quam ap[osto]l Eusebius noſter, ea que mōde rēp[ro]batur & de Tabernaculi structura, dicta sunt, detorferit ad Platonicę Politie formam & infinitu[m] iuueniam commandantem. Reſtē quidem Platone auct[or]at[er] ūtiora dicitur esse debere censuit, sed quia b[ea]tificia ad Tabernaculi Moſiaci fabricantur?

Quod adolescentes caribus ad uitrum preparantur
sunt. Cap. XIIII.

O Das etiam canendas putat, sic dicens: Ter iam & quater dictum est, disciplinam esse puerorum educationem, quæ ad rectam legalemq[ue] uitam peducat. Ut igitur pueri animus legem ita sequatur, ut una cum ea gaudeat, atq[ue] doleat, oidas perdicant, cibroq[ue] cantent, quibus laudes atque uituperationes earum rerum continenteantur, quas lex laudat, atque uituperat. Quoniam enim teneriores anni, rationem uitritus non fulcipient, ludo atq[ue] cantu præparantur, lute igitur apud eos prophetatum odæ à pueris addiscuntur.

Scholia in Cap. XIIII.

O Das, de legibus & earum obſervatione, uelut epodas animorum, pueri inculcandas, Plato certa fuit, ut earum cantus, in memoriam illis reuocet, non tantum premia obedientie, sed etiam poena transgreditionis. In eadem sententia Moſes & Prophetæ furent, sicut oīo ſacra & hymni rerum refabantur.

Quod poeta recte dicere cogendi sunt. Cap. XIIV.

Poēta, inquit, Plato, cogendi sunt carminibus dicere, bonum quidem, modeſtum, iuſtumq[ue] uirum feciſcem esse, atq[ue] beatum, ſive magnus, ſive paup[er]is ſit, & ſive diues, ſive pauper. Si uero inuictus eſſet, etiam ſi diutor eſſet quam Cinyras aut Midas, miſeritatem omnium eſſe. Dicant igitur poetæ, neminem eſſe uirum appellandum, qui non omnia quæ uulgō bona dicuntur, iuſtē acquirat, atq[ue] disponat: quamvis haec bona non recte bona dicuntur: Sanitas enim primo, deinde forma, tertii uires, quartu[m] diuina numerantur. Innumerabilis huiusmodi catena ſunt. Nam & accutē cernere, atque audire, alijsq[ue] ſenſibus integrē uti, bona uidentur: & ad haec omnia poſſe facere quæ cupias, & demum immortalitas cum ipſorum omniu[m] poſſeſſione. Ego autem affero, iuſtis, ſanctisq[ue] uiris haec optimæ eſſe, inuictus autem p[ro]p[ri]a ſentim. Sanum enim eſſe, accutē cernere, & omnino facile ſentire, ac immortaliter uiuere, abſq[ue] uitute p[er]ficiuntur. Talia ergo rhythmo ac numeris

R. to a

ro à pōtēis compōsita, adolescentes perdiscant. Ego enim dicere non dubito ea, quæ mala uulgo dicuntur, iniustis bona esse, iustis mala. Quæ uero bona uidentur, bona uerè bonis sunt, malis autem mala. Hæc multo ante Odīs David sancti sp̄itūs gratia communis conscripsit, docuitque quis uerè beatus est, & quis beato contrarius. Psalterium enim suum incipiens, inquit: Beatus uir qui non abh̄it in concilio impiorum, & cetera. Vnde Plato ad nimis, poëtis dicendum esse ait, bonos uiros beatos esse. Diuitias autē si mala sint, miseros esse, quod ipse David sic in Psalmis edidit: Diuitias si affluant, nolite cor apponere. Cetera quoq; omnia, quæ hic Philosophus dicit ad uerū ferē in facio Psalmodiū volumine scripta inuenies.

Scholia in Cap. X v.

Poetas idem Plato cogendos esse censuit ne quem alium, quam virtute praeditum, bonum & felicem, predicarent. 2. Bona humana & vulgaria, improbos non reddere bonos & beates 3. Quae uidetur bona, bonus quidem bona sunt, malis autem mala. 4. Bonus uir quisnam sit, ex ipsa. 5. Solus Bonus uir, beatus est, etiam si pauperior sit istro Homericus. Dices si malus est, infelix est, etiam si ditor sit quam Cirynas olim fuit.

Quod hymni cani non debent, nisi prius examinentur.

Cap. XVI.

Audit deinde Plato, Dei aut uiri diuinis opus esset recte rhythmo atque carminib. uti: quare diligenter hac de re leges ponendas esse censer, quibus ad uititatem uniuersa musica respiceretur cogatur. Hoc ille uerbis, re autem ipsa ludus cogebantur non aliis hymnos, & odas suspicere, quam eas, quae a spiritu sancto per prophetas essent composita. Concedo deinde Platonis quod vulgo dicitur, voluptate musicam dijudicari sed illam esse optimam musicam, que optimos & doctos uiros delectat: ac maxime illum, qui uitrite ceteris praefert. Virtute igitur opus est iudicibus & praesertim fortitudine, atque prudentia. Nec enim theatri plausu, aut propter ignoranciam, aut propter formidinem dic debent. Apud ludos etiam priscis temporibus diuinorum cantuum iudicium non multitudini tradiebat, sed erant aliqui, quanvis paucissimi, diuino spiritu haec iudicantes, quibus solummodo licet probat proprietatum libros consecrare, ut ita dicam, ac comprobare. Ea uero, qua aliena a spiritu sancto uiderentur, improbat. atque rejicitur.

Scholia in Cap. x. v. 1.

Platon sententiam Hebreorum de odis sequens, utrumq; affirmat, et uel solius Dei uel diuinis hominis esse odas sacras scribere, & hymnos deo scriptos à uiris sapientibus prius iudicandos, quam publicè decantentur.

Quod non semper uino utendum sit. Cap. XVII.

Carthaginem, inquit, i legem magis quam Lacedemoniorum, a
que Cretensium laudo, ut unquam in castris quisquam unum guita-
re audeat, sed toto militiæ tempore aquæ usum comprobari. In ciuitate au-
tem seruis & ancillis nunquam unius ulus concedendus est: nec magistratus,
tempore quo rem publicam gubernat, unio turutur: nec gubernatores nec
iudices, nec qui deliberatur in consilium uocatus est, nec ullo modo in die
nisi ualeudimus gratia, nec nocte eos tam uiros quam feminas, qui liberis
dare operam stauerunt: leuioribus enim homines unius usu fluit, & animæ ca-
les factæ tanquam ferrum ignitus moliores redduntur. Hęc multo ante Mo-
2 ses constituit. Sacerdotes enim iubet sacrificandi tempore a uiro absen-
re: Locutus est enim, inquit, Dominus ad Atron dicens: Vinum & siceram
non bibetis, tu & filii qui tecum, quando in testimonio tabernaculum ingre-
diemini, aut quando ad altare accederis, ne moriamini: & lege hoc in ater-
num in generationes uestras firmatum sit. Votum etiam uouentibus simi-
lites

Luit. 10. Et quoniam inquit, Domini ad eum venient. In mundo et necesse non bibetis, tu & filii tui tecum, quando in testimonio tabernaculum ingrediemini, aut quando ad altare accederis, ne moriamini: & lege hoc in aeternum in generationes vestras firmatum sit. Votum etiam uouentibus simili-
litates

iter præcipit, dicens: *Vit aut mulier qui uortum facit, à uino & sicerâ mundus erit, & acetum uini, & acetum siceræ non biber. Salomon quoq; magistratus & iudices à uino abstinere iubet: Consilio, inquit, omnia facias, consilio uinum bibe: potentes qui facundæ sunt, uinum non bibant, ne si biberint, sapientia atquelaboris obliuiscantur.* Et Apostolus propter morbos, præcepit Timotheo, dicens: *Vtere modico uino, propter Stomachum tuum & crebras tuas infirmitates.* Nec ignorabat Plato scripta hæc apud Barbaros fuisse, quod occultis his uerbis denotauit. Siquidem, inquit, dubitant, utrum huicmodi disciplina ciuilis fuit, aut etiam nunc est apud aliquos Barbaros procul ab oculis nostris, aut futura unquæ sit, parati sumus rationem ostendere, factum iam fuisse, & esse in presenti, futuramq; esse, quædæ eadē mufa in aliqua ciuitate preualebit; nec nos impossibilitatem dicere.

Scholia in Cap. XVII

Vtilissimum de Sobrietate & Temperantia commonefactionem, partim è scriptis literis, partim è Platone de promptam, in hoc capite tradidit Eusebius. Vnam uero illa tam esset in usu, quam est uulgo nota, minus certe malorum, plus bonorum, effecti in uita bonum, quam ebrietatis illade mortalem replet, dum uidentes & sentientes intemperantie incommoda, perdit. Numis etiam uerum est tristitia illud;

Ense cadunt multi, perimit sed crapula plures.

- Si qua urbs aut politia ijs que diximus studiose uti voleat, cum alijs rebus tum potissimum ebris
ate abfubbit.
Ita iuxta hanc rationem neq; multis uitibus opus fuerit illi ciuitati.
Quo enim impofibilis est fieri, neq; nos impofibilia dicimus.

Quod nobiscum nobis gerendum est bellum. Cap. XVIII.

Recet, inquit, à nobis dictum est, omnes i homines sibi pugnare, i neminem esse, qui sibi hostis non sit. Quare praincipia optimata, i uictoria esse, seipsum uincere. Sicut ex contra, turpis simum atq; pessimum, à seipso uinci. Et post pauca: Vnus est unusquisq; nostrum, sed duos secum contrarios amentes habet consiliarios uoluptatem atq; dolorem, quibus opiniones futurorum accedunt, quas communiter spei nomine appellantur: Propriet autem, qua ante dolorem spe est, timor; qua uero ante uoluptatem, confidentialia nominatur. Ad hanc omnia ratio accedit melior aut peior, qua cum quid publice constitutum sit, lex nuncupatur. Deinde ha passionis, inquit, in nobis quasi nerui aut funes huc & illuc ad contrarias operaties attrahunt. Ratio uero uni semper parti oportere constantem inhære peruerdat, qua quidem ratio aureo quadam fune atq; communis lege uidelicet iustitiae inniti solet. Aliae autem duræ asperæq; tanquam ferreas sunt. Hic similia ubiq; ferme diuinæ literæ, prædicant. Delector lege Dei secundum internum hominem: video autem aliam legem in membris meis, militantem aduersus legem mentis meæ. A crux, Cogitationibus se inuenient acutusibus & excutibus. Et si quis alia cognata sunt.

Scholia in Cap. XVIII.

Tameis Veteris & noui, externi & interni hominis & roros & in huius vite circulo wold
scip., quem Paulus gratissimè & urestissimè (ut cetera quoq; omnia) descriptis, non satis fuit cons
gilius Ethicus: Plato tamen & alijs philosophi, experientia tunc sum tuis diolorum edidit de perturbat
ionem, que hominem uehementer exagitant, & transuersam rapiunt, luctu & intemperie, homines si
hijpsi repugnare, collectorunt. Pugna huius interno cunctum bis uebris descriptis Platone: *vixit aut*
et erat, ut etiam vixit, ut ergo et erat, ut etiam vixit, ut ergo et erat, ut etiam vixit, ut ergo et erat, & p
sor & cetera ratiocinios. Causas luctu esse dicit, quod cum in uniusq; homine duo sin consiliori
non tantum impunitates, sed etiam sibi inuenient repugnantes, voluptas nimivm & doloras preterea
duplices de rubri statuus opinio, metus uidelicet mala imminentia ac confidencia bona sperata, expre
san, hi effectus ueluti fuisse mi serum hominem rapiunt hinc inde & ut Homeri noxius utar, *aut*

R. a. A.